

>>>

[Boží všemohoucnost]

Někteří lidé si představují všemohoucnost Boží tak, že by nakonec Bůh nesměl dělat vůbec nic, aby neporušil svou všemohoucnost. Takovýto „hyperromantický“ názor je ovšem neudržitelný. Příliš se teoretizuje a pro samé spekulování, co všechno může Bůh učinit, se zapomíná, že Bůh může také něco *chtít*. A jestliže Bůh něco chce, pak opět něco jiného nechce (totiž to, aby se stalo jinak, než on chce), a pokud se to týká *jeho* činnosti, pak ovšem *nemůže* dělat to, co nechce (neboť jsa naprosto svobodný, nemůže být donucen, a tak kdyby něco dělal proti své vůli, mohl by to dělat jen ze své vůle, a poněvadž zcela jistě jeho „království není roztrženo“, nemůže dělat nic proti své vůli).

S tím souvisí i tvrzení, že „Bůh neexistuje, nebo alespoň se teprve rodí“, neboť by nemohl dopustit pro své zásadní a základní vlastnosti takové rozbuzení hříchu a vlastně hřích vůbec. Jistě, že Bůh nemůže chtít, aby byl hřích (a on také nechce), ale to neznamená, že hřích nemůže být, neboť zároveň může Bůh chtít dát člověku možnost úplně svobodného rozhodnutí mezi poslušností a hříchem – samozřejmě, že tu nejde o *ustoupení* ve věci hříchu, nejdále snad dočasné ustoupení, ale není to vlastně vůbec ustoupení, neboť je diktováno pouze vlastní vůlí – zřejmě pro nějaký záměr. Je to prostě cesta, metoda, způsob dosažení cíle.

17. června 1945

450617

<<<

>>>

[Spasení a Izrael]¹

1) Je milost Boží ve spasení pro všechny, nebo jen pro někoho?

| *Zavřel zajisté Bůh všechny v nevěře, aby se nade všemi smiloval.* Řím. 11/32.

Pozor! Řeč je ne o všech vůbec, nýbrž jen o „Izraeli“.

| *Všecken Izrael spasen bude.* Řím. 11/26.

a protože:

| *Ne všickni, kteříž jsou z Izraele, Izraelští jsou.* Řím. 9/6.

je tu myšleno jen na Izrael duchovní:

| *Ne všickni ti, jenž jsou synové těla, jsou také synové Boží, ale kteříž jsou synové Božího zaslíbení, ti se počítají za símě.* Řím. 9/8 (Jen Izák, jen Jákob)

Proto je též řečeno:

| *Byť pak byl počet synů Izraelských jako písek mořský, ostatkové toliko spaseni budou.*

¹ Nedatovaný zápis, snad pocházející rovněž z června 1945. – Pozn. red.

| Řím. 9/27.

45mmdd

<<<

>>>

[Boží milost a spasení (1)]

V Praze dne 17. června 1945.

Otázka milosti Boží ve spasení je základním východiskem pro mnohé jiné neobyčejně závažné a důležité problémy. Zcela úzce souvisí s otázkou predestinace, s níž jest *rovnocenná*. Postup otázek můžeme stanovit takto:

1) Je milost Boží pro všechny, nebo jen pro někoho?

2) Je-li jenom pro někoho, pak je nutno se zeptat, zda to závisí jenom na Bohu (tj. na jeho libovolném rozhodnutí), nebo též na člověku (tj. že by si člověk zasloužil nebo vysloužil spasení, ale je možno jej *odlišiti* od jiných, kteří hříchu úplně propadli).

3) a) Závisí-li spasení člověka (lépe snad vyvolení jeho k spasení) jen na libovolném rozhodnutí Božím, pak nelze mluvit o svobodné vůli člověka, ten se stává loutkou v rukou Stvořitele, je zbytečno mluvit o *zákonech*, neboť jejich plnění či neplnění je lhostejné pro budoucí spasení nebo zatracení (tj. trest nebo odměnu). V každém případě však *stvoření* pozbývá jakéhokoliv smyslu, právě tak jako je nesmyslné mluvit o vykupování času nebo o trpělivosti Boží. Nemá totiž stvoření a *život* žádného významu pro konečný cíl všech věcí, neboť ten závisí jen a jen na vůli Boží.

b) Jestliže však je spasení člověka závislé také na něm, na jeho fyzickém nebo duchovním životě – to neznamená nijak, že on se sám svým životem spasí nebo že si spasení vyslouží, nýbrž jen se *sám* nějakým způsobem zařadí do kategorie lidí, kteří budou (mají býti) spaseni, z *milosti ovšem* spaseni, nikoliv však z milosti pro spasení vyvolení! –, pak nabývá stvoření a trpělivost ze strany Boží plného smyslu, na člověku se tu chce *výkon* pro dosažení jistého cíle, které *jest* závislé na tomto výkonu, a proto má smysl i termín „vykupování času“.

4) Jakého druhu jest onen výkon potřebný k spasení? (Pozn. Spasením rozumím dosažení cíle, který je smyslem mého života, k němuž jsem určen – přičemž ovšem se mohu postavit na základě *svobody vůle* i proti.)

Je tu v zásadě dvojitá možnost: 1. buď je ten úkol tak těžký, že přes nejlepší vůli se *může* stát, že nebude splněn – tehdy jest člověk *slabý*, což není jeho vinou a nemůže být za to tak přísně odsouzen; a kromě toho by jistě tak nesnadný výkon musel být považován za jistý druh zásluhy, což opět nechceme připustit.

2. Nebo tu nezáleží na nějakém výkonu jako práci, nýbrž jde o vůli, chtění – můžeme říci: žádá se rozhodnutí – buď pro, nebo proti. Toto rozhodnutí ovšem nemůžeme považovat za zásluhu; pokud je uváženo – a jen na takové je možno bráti zřetel, a nikoliv na nějaké nahodilé –, je ovlivněno věcí, tíží důkazů, vahou důvodů atd., což není ovšem *má zásluha*, a vlastní rozhodnutí ukazuje – pokud se týče *mé osobnosti* – na mou způsobilost správně či nesprávně

souditi, hodnotiti a voliti. A právě tato způsobilost, toto rozhodnutí je počteno člověku za spravedlnost.

450617

<<<

>>>

[Boží milost a spasení (2)]

Nechce-li být člověk spasen, nemůže jej ani Bůh ve své milosti spasit.

31. VII. 45

450731

<<<

>>>

[Boží stvoření a mravní řád nezávislý na stvoření]

„A viděl Bůh, aj, bylo velmi dobré.“² Kde byla norma? Jestliže by byla vůle Boží sama normou, pak je zbytečno pro všemohoucnost Boží mluvit o tom, že bylo dobré (neboť to chtěl Bůh); jestliže je však přece o tom řeč, a je-li to dokonce několikerým opakováním zdůrazněno, pak lze důvodně soudit, že tu existuje ještě nějaký mravní řád, který není „stvořen“ Bohem.

1. VIII. 45

450801

<<<

>>>

[Theologie a její vědeckost]

Jestliže je theologie vědou, pak nutně musí podávat výsledky *logicky zdůvodněné* a *z odůvodněných základů odvozené*. Nemůže se nikdy vzpírat zkušenosti nebo poznání, musí vykládat, a ne přesvědčovat! Zároveň však k oblasti víry nemůže přinést vůbec nic! Je pak jedním z filos. směrů, jednou z mnohých filosofii a postrádá své odůvodnění jako nějaká zvláštní věda „theologie“.

1. VIII. 45

45mmd

<<<

² Srv. Gn 1,31. – Pozn. red.

>>>

Literatura k predestinaci³

Calvin: *De pr<a>edestinatione* (1552)⁴

– „ – *Institutio*⁵ (např. III. 24,12 a 15 atd.)

Barth: *Gottes Gnadenwahl* (*Th. Ex. heute* 47. 1936)⁶

Luther: *De servo arbitrio*⁷

Vogel: *Praedestinatio gemina* (*Th. Aufsätze* 1936, S. 238)⁸

Augustin: *De praed.*⁹

Calvin: *Congrégation sur l'éternelle élection* 1552¹⁰

45mdd

<<<

³ Nedatovaný zápis, snad pocházející rovněž ze srpna 1945. – Pozn. red.

⁴ I. Calvino, *De aeterna Dei praedestinatione*, Genevae 1552. – Pozn. red.

⁵ I. Calvino, *Christianae religionis institutio*, Basileae 1536; česky: *Instituce učení křesťanského náboženství*, přel. F. M. Dobiáš, Praha 1951. – Pozn. red.

⁶ K. Barth, *Gottes Gnadenwahl* (*Theologische Existenz heute*, sv. 47), München 1936; česky: *Boží milostivá volba*, in: týž, *Boží božství a Boží lidství. Sedm kratších textů*, vyd. J. Štefan, přel. P. Gallus – J. Štefan, Brno 2005, str. 117–154. – Pozn. red.

⁷ M. Luther, *De servo arbitrio*, Wittenbergae 1525; česky: *O ztročené vůli*, přel. I. Kultová, Žandov 2019. – Pozn. red.

⁸ H. Vogel, *Praedestinatio gemina. Die Lehre von der ewigen Gnadenwahl*, in: E. Wolf (vyd.), *Theologische Aufsätze. Karl Barth zum 50. Geburtstag*, München 1936, str. 222–242. – Pozn. red.

⁹ Augustin, *De praedestinatione sanctorum libri duo*, in: týž, *Späte Schriften zur Gnadenlehre. De gratia et libero arbitrio – De praedestinatione sanctorum libri duo (olim: De praedestinatione sanctorum, De dono perseverantiae)*, vyd. V. H. Drecoll – Ch. Scheerer – B. Gleede (*Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, sv. 105), Berlin 2019, str. 177–271. – Pozn. red.

¹⁰ I. Calvin, *Congrégation sur l'élection éternelle de Dieu* [1551], Genève 1562. – Pozn. red.